

Αρχική σελίδα>Προσφυγή στη δικαιοσύνη>Πού και πώς>Ποιας χώρας η νομοθεσία ισχύει;
Ποιας χώρας η νομοθεσία ισχύει;

Αυστρία

1 Πηγές δικαίου

1.1 Εθνικοί κανόνες

Το **αυστριακό ιδιωτικό διεθνές δίκαιο** είναι κωδικοποιημένο. Ο βασικός νόμος είναι ο νόμος για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο (IPR-Gesetz) της 15.6.1978, Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Δημοκρατίας της Αυστρίας (BGBl.) αριθ. 304/1978. Οι ακόλουθες διατάξεις περί σύγκρουσης νόμων βρίσκονται εκτός του νόμου για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο (εφεξής, IPRG):

το άρθρο 13α του ομοσπονδιακού νόμου, της 8ης Μαρτίου 1979, για τη θέσπιση διατάξεων για την προστασία των καταναλωτών (Konsumentenschutzgesetz – KSchG), BGBl. αριθ. 140/1979,

το άρθρο 11 του ομοσπονδιακού νόμου για την απόκτηση δικαιωμάτων χρονομεριστικής χρήσης ακινήτων (Teilzeitnutzungsgesetz – TNG), BGBl I αριθ. 32 /1997,

το άρθρο 20 του ομοσπονδιακού νόμου για την εφαρμογή της οδηγίας 93/7/ΕΟΚ σχετικά με την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών που έχουν παράνομα απομακρυνθεί από το έδαφος κράτους μέλους, BGBl I αριθ. 67/1998,

το άρθρο 23 του ομοσπονδιακού νόμου για την αστική ευθύνη για τις ζημιές που προκαλούνται από ραδιενέργεια (Atomhaftungsgesetz 1999 – AtomHG 1999), BGBl I αριθ. 170/1998,

τα άρθρα 16 και 18 του ομοσπονδιακού νόμου σχετικά με το αμετάκλητο του διακανονισμού στα συστήματα πληρωμών και στα συστήματα διακανονισμού αξιογράφων (Finalitätsgesetz), BGBl. I αριθ. 98/2001,

τα άρθρα 221 έως 235 του αυστριακού πτωχευτικού κώδικα (Insolvenzordnung).

1.2 Πολυμερείς διεθνείς συμβάσεις

Σύμφωνα με το άρθρο 53 του IPRG, οι διακρατικές συμφωνίες δεν θίγονται από τον IPRG, αλλά υπερισχύουν των διατάξεων του εν λόγω νόμου, καθώς και των λοιπών εθνικών κανόνων σύγκρουσης. Οι ακόλουθες **πολυμερείς συμβάσεις**, στις οποίες συμμετέχει η Αυστρία, περιέχουν διατάξεις περί σύγκρουσης νόμων:

η Σύμβαση της Χάγης, της 24ης Οκτωβρίου 1956, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής έναντι των τέκνων,

η Σύμβαση της Χάγης, της 5ης Οκτωβρίου 1961, σχετικά με την αρμοδιότητα των αρχών και το εφαρμοστέο δίκαιο όσον αφορά την προστασία των ανηλίκων,

η Σύμβαση της Χάγης, της 5ης Οκτωβρίου 1961, για τις συγκρούσεις νόμων που αφορούν τον τύπο διατάξεων διαθήκης,

η Σύμβαση της Χάγης, της 4ης Μαΐου 1971, για το εφαρμοστέο δίκαιο στα τροχαία ατυχήματα,

η Σύμβαση της Διεθνούς Επιτροπής Προσωπικής Κατάστασης, της 20ής Σεπτεμβρίου 1970, για τη νομιμοποίηση τέκνων με γάμο,

η Σύμβαση της Χάγης, της 19ης Οκτωβρίου 1996, για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση, την εκτέλεση και τη συνεργασία ως προς τη γονική ευθύνη και τα μέτρα προστασίας των παιδιών,

η Σύμβαση της Χάγης, της 13ης Ιανουαρίου 2000, για τη διεθνή προστασία των ενηλίκων.

το Πρωτόκολλο της Χάγης, της 23ης Νοεμβρίου 2007, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής.

1.3 Κύριες διμερείς συμβάσεις

Οι ακόλουθες διμερείς συμβάσεις περιέχουν διατάξεις περί σύγκρουσης νόμων:

η Συνθήκη περί φιλίας και εγκατάστασης, της 9ης Σεπτεμβρίου 1959, μεταξύ της Δημοκρατίας της Αυστρίας και της Αυτοκρατορίας του Ιράν,

η Συνθήκη, της 16ης Δεκεμβρίου 1954, μεταξύ της Δημοκρατίας της Αυστρίας και της Ομοσπονδιακής Λαϊκής Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας σχετικά με τη νομική συνεργασία,

η Συνθήκη, της 11ης Δεκεμβρίου 1963, μεταξύ της Δημοκρατίας της Αυστρίας και της Λαϊκής Δημοκρατίας της Πολωνίας σχετικά με τη δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις και την αναγνώριση των δημόσιων εγγράφων.

2 Εφαρμογή των κανονων που διέπουν τη σύγκρουση των νομων

2.1 Υποχρέωση του δικαστή να εφαρμόζει τους κανόνες σχετικά με τη σύγκρουση νόμων αυτεπαγγέλτως

Το αλλοδαπό δίκαιο εφαρμόζεται αυτεπαγγέλτως και όπως στο αρχικό πεδίο εφαρμογής του (άρθρο 3 του IPRG).

2.2 Παραπομπή

Σύμφωνα με το άρθρο 5 του IPRG, διάταξη περί παραπομπής ή περαιτέρω παραπομπής πρέπει να τηρείται όταν δεν γίνεται ιδιαίτερη παραπομπή στο ουσιαστικό δίκαιο του άλλου κράτους. Αν το αλλοδαπό δίκαιο παραπέμπει πάλι στο αυστριακό δίκαιο, εφαρμοστέο είναι το αυστριακό δίκαιο. Αν το αλλοδαπό δίκαιο παραπέμπει σε δίκαιο στο οποίο έχει ήδη γίνει παραπομπή, εφαρμοστέο είναι το δίκαιο στο οποίο έγινε παραπομπή πρώτα.

2.3 Μεταβολή του συνδυατικού στοιχείου

Η εκ των υστέρων μεταβολή των όρων που καθορίζουν τον σύνδεσμο με συγκεκριμένη έννομη τάξη δεν έχει κατά κανόνα επίδραση στα πραγματικά περιστατικά που έχουν ήδη ολοκληρωθεί (ορισμένοι ειδικοί κανόνες σύγκρουσης περιέχουν εξαιρέσεις από την αρχή αυτή) (άρθρο 7 του IPRG). Ως εκ τούτου, για τα πραγματικά περιστατικά που έχουν ολοκληρωθεί ισχύει κατ' αρχήν το δίκαιο που ήταν εφαρμοστέο κατά τον χρόνο της συγκεκριμενοποίησης των πραγματικών περιστατικών και για τα εν εξελίξει πραγματικά περιστατικά ισχύει το δίκαιο που είναι εφαρμοστέο κατά τον χρόνο της αξιολόγησής τους.

2.4 Εξαιρέσεις από την κανονική εφαρμογή των κανόνων σχετικά με τη σύγκρουση νόμων

Το δίκαιο στο οποίο γίνεται παραπομπή δεν εφαρμόζεται, εφόσον η εφαρμογή του θα οδηγούσε σε αποτέλεσμα ασύμβατο με τις βασικές αξίες της αυστριακής έννομης τάξης (άρθρο 6 του IPRG).

Στο αυστριακό δίκαιο υπάρχουν διατάξεις που εφαρμόζονται ανεξάρτητα από τους κανόνες του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου (κανόνες δημόσιας τάξης). Ο χαρακτήρας ορισμένων από αυτές τις διατάξεις ως κανόνων δημόσιας τάξης προκύπτει από τη διατύπωσή τους, ενώ άλλων μόνο από τον σκοπό τους.

Κανόνες δημόσιας τάξης είναι π.χ. τα άρθρα 7, 7a και 7b του νόμου για την προσαρμογή της νομοθεσίας περί των συμβάσεων εργασίας

(Arbeitsvertragsrechts-Anpassungsgesetz – AVRAG), σύμφωνα με τα οποία οι εργαζόμενοι στην Αυστρία δικαιούνται, ανεξάρτητα από το εφαρμοστέο δίκαιο, τουλάχιστον τον μισθό που προβλέπει η εκάστοτε ισχύουσα συλλογική σύμβαση εργασίας και την ελάχιστη προβλεπόμενη άδεια αναψυχής. Ένας άλλος κανόνας δημόσιας τάξης είναι το άρθρο 13a παράγραφος 2 του KSchG σύμφωνα με αυτό, το άρθρο 6 του KSchG (για τις παράνομες ρήτρες συμβάσεων), το άρθρο 864a του Αστικού Κώδικα (Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch – ABGB) (για την ισχύ ασυνήθιστων όρων σε γενικούς όρους

συναλλαγών και σε έντυπα συμβάσεων) και το άρθρο 879 παράγραφος 3 του ABGB (για την ακυρότητα καταφανώς δυσμενών συμβατικών όρων σε γενικούς όρους συναλλαγών και σε έντυπα συμβάσεων για την προστασία των καταναλωτών) εφαρμόζονται ανεξάρτητα από το δίκαιο που διέπει τη σύμβαση, εφόσον η σύμβαση έχει συναφθεί σε σχέση με δραστηριότητα του επιχειρηματία που αναπτύσσεται στην Αυστρία και αποσκοπεί στη σύναψη τέτοιων συμβάσεων.

2.5 Απόδειξη αλλοδαπού δικαίου

Το αλλοδαπό δίκαιο εξευρίσκεται αυτεπαγγέλτως. Για τον σκοπό αυτό, το δικαστήριο μπορεί να βασιστεί στη συνεργασία των διαδίκων, σε πληροφορίες του Ομοσπονδιακού Υπουργείου Δικαιοσύνης ή σε εκθέσεις πραγματογνωμοσύνης. Αν, παρά τις σχετικές προσπάθειες, η εξεύρεση του αλλοδαπού δικαίου δεν καταστεί δυνατή εντός εύλογου χρονικού διαστήματος, εφαρμόζεται το αυστριακό δίκαιο (άρθρο 4 του IPRG).

3 Κανόνες συγκρούσεως νομών

3.1 Συμβατικές ενοχές και δικαιοπραξίες

Οι συμβατικές ενοχές που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 593/2008 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές (Ρώμη I) (ΕΕ L 177 της 4.7.2008, σ. 6) διέπονται από το δίκαιο που, ρητώς ή σιωπηρώς, επιλέγουν τα μέρη. Αν δεν έχει επιλεγεί το εφαρμοστέο δίκαιο, εφαρμοστέο είναι το δίκαιο του κράτους στο οποίο έχει τη συνήθη διαμονή του (εγκατάσταση) το μέρος που βαρύνεται με την εκπλήρωση της χαρακτηριστικής παροχής της σύμβασης (άρθρο 35 του IPRG).

Ειδικοί κανόνες σύγκρουσης ισχύουν για τις καταναλωτικές συμβάσεις: Με το άρθρο 13α παράγραφος 1 του νόμου για την προστασία των καταναλωτών μεταφέρονται στο εθνικό δίκαιο οι κανόνες σύγκρουσης σειράς οδηγιών για την προστασία των καταναλωτών. Η διάταξη περιορίζει κυρίως την ελευθερία επιλογής του εφαρμοστέου δικαίου για την προστασία του καταναλωτή.

3.2 Εξωσυμβατικές ενοχές

Οι εξωσυμβατικές αξιώσεις αποζημίωσης που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 864/2007 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές (Ρώμη II) (ΕΕ L 199 της 31.7.2007, σ. 40) διέπονται από το δίκαιο που, ρητώς ή σιωπηρώς, επιλέγουν τα μέρη. Αν δεν έχουν επιλέξει δίκαιο, εφαρμοστέο είναι το δίκαιο του κράτους στο οποίο έλαβε χώρα η συμπεριφορά που προκάλεσε τη ζημία. Ωστόσο, αν τα οικεία μέρη συνδέονται στενότερα με το δίκαιο ενός και του αυτού άλλου κράτους, εφαρμοστέο είναι το δίκαιο του εν λόγω άλλου κράτους (άρθρο 48 IPRG).

Αυτός ο κανόνας σύγκρουσης καθορίζει το δίκαιο που είναι εφαρμοστέο για να απαντηθεί το ερώτημα αν υφίσταται υποχρέωση αποζημίωσης, ποιος υποχρεούται να καταβάλει αποζημίωση και ποιο ποσό πρέπει να καταβληθεί. Το δίκαιο αυτό διέπει επίσης τα ζητήματα του συντρέχοντος πταίσματος και της ύπαρξης άμεσης αξίωσης του ζημιωθέντος κατά του ασφαλιστή, καθώς και της παραγραφής των αξιώσεων αποζημίωσης.

Για τις αξιώσεις αποζημίωσης από **τροχαία ατυχήματα** που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης της Χάγης, της 4ης Μαΐου 1971, για το εφαρμοστέο δίκαιο στα τροχαία ατυχήματα εφαρμοστέοι είναι οι κανόνες σύνδεσης της εν λόγω σύμβασης.

Οι εξωσυμβατικές αξιώσεις αποζημίωσης για ζημίες που έχουν επέλθει στην Αυστρία από **ιονίζουσες ακτινοβολίες** διέπονται, εφόσον το ζητήσει ο ζημιωθείς, από το αυστριακό δίκαιο (άρθρο 23 παράγραφος 1 του AtomHG 1999). Σε περίπτωση που προκληθείσα από ιονίζουσα ακτινοβολία ζημία έχει επέλθει στο εξωτερικό και πρέπει να αξιολογηθεί σύμφωνα με το αυστριακό δίκαιο, η ζημία αποκαθίσταται μόνο αν και εφόσον αυτό προβλέπεται και από το δίκαιο που διέπει την προσωπική κατάσταση του ζημιωθέντος (άρθρο 23 παράγραφος 2 του AtomHG 1999).

Το δίκαιο που διέπει τις ενοχές από **διοίκηση αλλοτρίων** και τις **αξιώσεις αδικαιολόγητου πλουτισμού** καθορίζεται στον κανονισμό Ρώμη II.

3.3 Προσωπική κατάσταση, ζητήματα που συνδέονται με την οικογενειακή κατάσταση (επώνυμο, κατοικία, ικανότητα)

Το δίκαιο που διέπει την **προσωπική κατάσταση** ενός προσώπου είναι το δίκαιο του κράτους του οποίου έχει την υπηκοότητα. Αν ένα πρόσωπο έχει περισσότερες της μίας υπηκοότητες, εφαρμοστέο είναι το δίκαιο του κράτους με το οποίο το πρόσωπο συνδέεται στενότερα ωστόσο, αν μεταξύ των περισσότερων υπηκοοτήτων περιλαμβάνεται η αυστριακή, εφαρμοστέο είναι πάντοτε το αυστριακό δίκαιο. Για τους πρόσφυγες και τους ανιθαγενείς, το δίκαιο που διέπει την προσωπική τους κατάσταση είναι το δίκαιο της χώρας στην οποία έχουν τη συνήθη διαμονή τους (άρθρο 9 του IPRG).

Το **όνομα** που φέρουν τα φυσικά πρόσωπα καθορίζεται από το δίκαιο που εκάστοτε διέπει την προσωπική τους κατάσταση, ανεξάρτητα από τον λόγο στον οποίο βασίζεται η απόκτηση του ονόματος (άρθρο 13 του IPRG).

Ως εκ τούτου, το συζυγικό επώνυμο δεν καθορίζεται βάσει του δικαίου που διέπει τον γάμο, αλλά βάσει του δικαίου που διέπει το όνομα. Για τον τύπο των δηλώσεων καθορισμού ονόματος, ισχύει ο γενικός κανόνας για τον τύπο των νομικών πράξεων του άρθρου 8 του IPRG (σύμφωνα μ' αυτό, ο τύπος μιας νομικής πράξης διέπεται από το ίδιο δίκαιο που διέπει και την ίδια τη νομική πράξη ωστόσο, αρκεί η τήρηση των απαιτήσεων ως προς τον τύπο του κράτους στο οποίο πραγματοποιείται η νομική πράξη). Σύμφωνα με τη νομολογία, όνομα που αποκτήθηκε βάσει προγενέστερου δικαίου προσωπικής κατάστασης δεν μεταβάλλεται με μόνη την αλλαγή του δικαίου που διέπει την προσωπική κατάσταση (της υπηκοότητας) του οικείου προσώπου.

Η **ικανότητα δικαίου και δικαιοπραξίας** ενός προσώπου επίσης διέπεται από το δίκαιο που διέπει την προσωπική του κατάσταση (άρθρο 12 του IPRG). Στον σύνδεσμο αυτόν εμπίπτει τυχόν περιορισμός της δικαιοπρακτικής ικανότητας, π.χ. λόγω ψυχικής ασθένειας, αλλά όχι το ζήτημα της νόμιμης ηλικίας για τη σύναψη γάμου. Αν ένα πρόσωπο έχει ενηλικιωθεί, εξακολουθεί να θεωρείται ενήλικο ακόμη και αν δεν πληροί τους σχετικούς όρους που τάσσει το νέο δίκαιο που διέπει την προσωπική του κατάσταση.

3.4 Θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου, συμπεριλαμβανομένης της υιοθεσίας

3.4.1 Θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου

Οι προϋποθέσεις της **γνησιότητας τέκνου** και η αμφισβήτησή τους διέπονται από το δίκαιο που διέπει την προσωπική κατάσταση των συζύγων κατά τον χρόνο της γέννησης του τέκνου ή, αν ο γάμος είχε λυθεί προγενέστερα, κατά τον χρόνο της λύσης του γάμου. Σε περίπτωση που οι σύζυγοι δεν είχαν το ίδιο δίκαιο προσωπικής κατάστασης, εφαρμοστέο είναι το δίκαιο που διέπει την προσωπική κατάσταση του τέκνου κατά τον χρόνο της γέννησής του. Στο πεδίο εφαρμογής αυτού του παραπεμπτικού κανόνα υπάγονται το τεκμήριο πατρότητας του συζύγου, οι λόγοι για την αμφισβήτηση της γνησιότητας του τέκνου, καθώς και τα ζητήματα του ποια πρόσωπα έχουν δικαίωμα αμφισβήτησης και των προθεσμιών αμφισβήτησης.

Οι προϋποθέσεις για τη **νομιμοποίηση** τέκνου γεννημένου εκτός γάμου μέσω αναγνώρισης (δηλαδή, με επίσημη πράξη δημόσιας αρχής, όχι με επιγενόμενο γάμο) διέπονται από το δίκαιο που διέπει την προσωπική κατάσταση του πατέρα (άρθρο 23 του IPRG).

Σύμφωνα με τη Σύμβαση για τη νομιμοποίηση τέκνων με γάμο, επιγενόμενος γάμος των γονέων έχει ως αποτέλεσμα τη νομιμοποίηση του τέκνου αν αυτό προβλέπεται από το δίκαιο της ιθαγένειας του πατέρα ή από το δίκαιο της ιθαγένειας της μητέρας.

Οι προϋποθέσεις για την **απόδειξη και την αναγνώριση της πατρότητας** τέκνου γεννημένου εκτός γάμου διέπονται από το δίκαιο που διέπει την προσωπική κατάσταση του τέκνου κατά τον χρόνο της γέννησής του. Σε περίπτωση μεταβολής του δικαίου της προσωπικής κατάστασης του τέκνου, εφαρμοστέο είναι το νέο δίκαιο της προσωπικής του κατάστασης αν η διαπίστωση ή η αναγνώριση της πατρότητάς του επιτρέπεται βάσει αυτού αλλά όχι βάσει του δικαίου που διέπει την προσωπική του κατάσταση κατά τον χρόνο της γέννησης. Το δίκαιο βάσει του οποίου διαπιστώθηκε ή αναγνωρίστηκε η πατρότητα είναι εφαρμοστέο και για την αμφισβήτησή της (άρθρο 25 του IPRG).

Σχέση γονέα-τέκνου: Τα **αποτελέσματα** της γνησιότητας και της νομιμοποίησης τέκνου, καθώς και του χαρακτηρισμού τέκνου ως γεννηθέντος εκτός γάμου διέπονται από το δίκαιο που διέπει την προσωπική κατάστασή του. Στα άρθρα 24 και 25 του IPRG εμπίπτουν τα ζητήματα φροντίδας και ανατροφής του τέκνου, διαχείρισης και εκμετάλλευσης της περιουσίας του, νόμιμης εκπροσώπησής του από τον έναν ή και τους δύο γονείς, συμπεριλαμβανομένης της απαίτησης διοικητικής έγκρισης για ορισμένες πράξεις εκπροσώπησης, στην περίπτωση των γεννημένων σε γάμο τέκνων της επιμέλειας μετά το διαζύγιο

των γονέων, καθώς και των αμοιβαίων αξιώσεων διατροφής. Στις περιπτώσεις για τις οποίες εξακολουθεί (ακόμη) να ισχύει η Σύμβαση της Χάγης του 1961 για την προστασία των ανηλίκων (σε σχέση με την Τουρκία και το Μακάο), οι παραπάνω διατάξεις, σε μεγάλο βαθμό, επικαλύπτονται από τις διατάξεις της εν λόγω Σύμβασης. Σύμφωνα δε με τη Σύμβαση αυτή, οι αρμόδιες αρχές εφαρμόζουν το δικό τους δικαίο για μέτρα προστασίας ανηλίκου, ενώ σε γενικές γραμμές, αρμόδιες είναι οι αρχές της χώρας διαμονής του ανηλίκου.

Ενώ τα ζητήματα καταγωγής διέπονται από το δικαίο της προσωπικής κατάστασης σε κάποια δεδομένη στιγμή, αυτό δεν ισχύει για τα ζητήματα της σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου αυτά διέπονται από το δικαίο που εκάστοτε διέπει την προσωπική κατάσταση του τέκνου αν το δικαίο της προσωπικής κατάστασης του τέκνου μεταβληθεί, από τη στιγμή της αλλαγής του δικαίου της προσωπικής κατάστασης (μεταβολή των πραγματικών περιστατικών που θεμελιώνουν τον σύνδεσμο, υπηκοότητα), η σχέση γονέα-τέκνου διέπεται από το νέο δικαίο της προσωπικής κατάστασης.

Η νομολογία έχει κατ' επανάληψη απορρίψει την εφαρμογή ρυθμίσεων περί επιμέλειας αλλοδαπών έννομων τάξεων ως **αντίθετων στη δημόσια τάξη**, για τον λόγο ότι δεν λάμβαναν υπόψη το συμφέρον του τέκνου.

3.4.2 Υιοθεσία

Σύμφωνα με το άρθρο 26 του IPRG, οι όροι για την υιοθεσία τέκνου και τη λύση υιοθεσίας καθορίζονται από το δικαίο που διέπει την προσωπική κατάσταση του κάθε υιοθετούντος. Επιπλέον, κρίσιμο είναι το δικαίο που διέπει την προσωπική κατάσταση του τέκνου, αν και, για τα ανήλικα τέκνα, μόνο στον βαθμό που προβλέπει τη συναίνεση του τέκνου ή τρίτου με τον οποίο το τέκνο τελεί σε σχέση οικογενειακού δικαίου. Στους όρους της υιοθεσίας περιλαμβάνονται π. χ. η ηλικία του υιοθετούντος, η διαφορά ηλικίας μεταξύ των θετών γονέων και του θετού τέκνου και το ερώτημα κατά πόσον και υπό ποιες προϋποθέσεις η ύπαρξη βιολογικών τέκνων του υιοθετούντος αποτελεί κώλυμα για την υιοθεσία, καθώς και οι τυχόν προβλεπόμενες απαιτήσεις συναίνεσης στην υιοθεσία, συμπεριλαμβανομένου του ζητήματος της δυνατότητας υποκατάστασης συναινέσεων που δεν παρέχονται από απόφαση δημόσιας αρχής.

Τα αποτελέσματα της υιοθεσίας καθορίζονται από το δικαίο που διέπει την προσωπική κατάσταση του υιοθετούντος ή, σε περίπτωση υιοθεσίας από συζύγους, από το δικαίο που διέπει τις προσωπικές έννομες συνέπειες του γάμου. Μετά τον θάνατο του ενός από τους συζύγους, τα εν λόγω αποτελέσματα καθορίζονται από το δικαίο που διέπει την προσωπική κατάσταση του άλλου συζύγου.

Τα αποτελέσματα της υιοθεσίας στο επίπεδο του κληρονομικού δικαίου δεν καθορίζονται από το δικαίο που διέπει την υιοθεσία αλλά από το δικαίο που διέπει την κληρονομική διαδοχή.

Η υιοθεσία καθ' εαυτή αποτελεί ολοκληρωμένο πραγματικό περιστατικό, γεγονός που σημαίνει ότι δεν μεταβάλλεται η αξιολόγηση σε περίπτωση μεταγενέστερης μεταβολής του δικαίου που διέπει την προσωπική κατάσταση ή των πραγματικών περιστατικών που θεμελιώνουν τον σύνδεσμο. Η ιδιότητα του θετού τέκνου καθ' εαυτή αποτελεί μόνιμη έννομη σχέση. Ως εκ τούτου, το δικαίο που καθορίζει τα αποτελέσματα υιοθεσίας είναι μεταβλητό εξαρτάται από το δικαίο που εκάστοτε διέπει την προσωπική κατάσταση του υιοθετούντος.

3.5 Γάμος, ελεύθερη συμβίωση, συγκατοίκηση, άλλες σχέσεις συμβίωσης, διαζύγιο, δικαστικός χωρισμός, υποχρεώσεις διατροφής

3.5.1 Γάμος

Ο **τύπος της σύναψης γάμου** στην Αυστρία κρίνεται με βάση το αυστριακό δικαίο, ενώ ο τύπος της σύναψης γάμου στο εξωτερικό κρίνεται με βάση το δικαίο που διέπει την προσωπική κατάσταση καθενός από τους μνηστευμένους ωστόσο, αρκεί η τήρηση των απαιτήσεων ως προς τον τύπο του δικαίου του τόπου σύναψης του γάμου (άρθρο 16 του IPRG). Η περιορισμένη παραπομπή στις απαιτήσεις ως προς τον τύπο του δικαίου του τόπου σύναψης του γάμου αναφέρεται στις ουσιαστικού δικαίου διατάξεις περί τύπου του δικαίου στο οποίο γίνεται η παραπομπή και, ως εκ τούτου, τυχόν διατάξεις περί παραπομπής του εν λόγω τοπικού δικαίου δεν λαμβάνονται υπόψη (εξαιρέση από το άρθρο 5 του IPRG).

Οι **προϋποθέσεις της σύναψης γάμου**, καθώς και η **ακυρότητα γάμου** και οι προϋποθέσεις για την **ακύρωση** γάμου (η οποία πρέπει να διακρίνεται από το διαζύγιο) κρίνονται για καθέναν από τους μνηστευμένους βάσει του δικαίου που διέπει την προσωπική κατάστασή του (άρθρο 17 του IPRG). Ωστόσο, εάν το εφαρμοστέο δικαίο βάσει της προσωπικής κατάστασης ενός ή αμφοτέρων των μνηστευμένων δεν προβλέπει τη σύναψη γάμου λόγω του φύλου ενός ή αμφοτέρων των μνηστευμένων, οι προϋποθέσεις του γάμου καθορίζονται σύμφωνα με το δικαίο του κράτους στο οποίο τελείται ο γάμος.

Ο εν λόγω κανόνας παραπομπής αφορά όλες τις ουσιαστικές προϋποθέσεις της σύναψης γάμου, όπως η απαιτούμενη ηλικία, η απουσία κωλυμάτων γάμου, οι τυχόν απαιτήσεις συναίνεσης και η δυνατότητα υποκατάστασής τους.

Σύμφωνα με το άρθρο 18 του IPRG, οι **προσωπικές έννομες συνέπειες του γάμου** καθορίζονται βάσει του κοινού δικαίου προσωπικής κατάστασης των συζύγων, ελλείψει δε κοινού δικαίου προσωπικής κατάστασης, βάσει του τελευταίου κοινού δικαίου προσωπικής κατάστασης, εφόσον αυτό εξακολουθεί να διέπει την προσωπική κατάσταση ενός από τους συζύγους. Ειδάλλως, καθορίζονται βάσει του δικαίου του κράτους στο οποίο αμφότεροι οι σύζυγοι έχουν τη συνήθη διαμονή τους, ελλείψει δε τέτοιου, βάσει του δικαίου του κράτους στο οποίο αμφότεροι οι σύζυγοι είχαν την τελευταία συνήθη διαμονή τους, εφόσον ο ένας από τους δύο την έχει διατηρήσει.

Στο πεδίο εφαρμογής αυτού του κανόνα παραπομπής υπάγονται η υποχρέωση έγγαμης σχέσης συμβίωσης, η συγκατοίκηση, το καθήκον αρωγής, καθώς και το δικαίωμα διατροφής των συζύγων, αλλά όχι το δικαίωμα συζυγικού επωνύμου ή οι περιουσιακές συνέπειες του γάμου. Η παραπομπή είναι μεταβλητή αν τροποποιηθούν τα πραγματικά περιστατικά που θεμελιώνουν τον σύνδεσμο, μπορεί να καταστεί εφαρμοστέο άλλο δικαίο.

3.5.2 Ελεύθερη συμβίωση, συγκατοίκηση, άλλες σχέσεις συμβίωσης

Με τον νόμο για την καταχωρισμένη συμβίωση (Gesetz über die eingetragene Partnerschaft) εισήχθησαν στον IPRG τα άρθρα 27a έως 27d.

Οι **προϋποθέσεις (καθώς και ο τύπος) για τη σύσταση σχέσης καταχωρισμένης συμβίωσης**, η **ακυρότητα** και η **λύση της λόγω ελαττωμάτων της σύστασής της** ρυθμίζονται από το δικαίο του κράτους σύστασης της σχέσης (άρθρο 27a του IPRG).

Σύμφωνα με το άρθρο 27b του IPRG, οι **προσωπικές έννομες συνέπειες της σχέσης καταχωρισμένης συμβίωσης** καθορίζονται βάσει του δικαίου του κράτους στο οποίο οι καταχωρισμένοι σύντροφοι έχουν την κοινή συνήθη διαμονή τους, ελλείψει δε τέτοιου, βάσει του δικαίου του κράτους στο οποίο αμφότεροι είχαν την τελευταία συνήθη διαμονή τους, εφόσον ο ένας από τους δύο την έχει διατηρήσει. Αν σύμφωνα με αυτό δεν μπορεί να εφαρμοστεί το δικαίο του κράτους διαμονής ή αν αυτό δεν ρυθμίζει τις προσωπικές έννομες συνέπειες, εφαρμόζεται το κοινό δικαίο προσωπικής κατάστασης των καταχωρισμένων συντρόφων, ενώ, ελλείψει κοινού δικαίου προσωπικής κατάστασης, εφαρμόζεται το τελευταίο κοινό δικαίο προσωπικής κατάστασης, εφόσον αυτό εξακολουθεί να διέπει την προσωπική κατάσταση ενός από τους συντρόφους. Ειδάλλως, εφαρμόζεται το αυστριακό δικαίο αυτό συμβαίνει επίσης αν ούτε το δικαίο της προσωπικής κατάστασης δεν ρυθμίζει τις προσωπικές έννομες συνέπειες της σχέσης καταχωρισμένης συμβίωσης.

Οι **περιοριστικές συνέπειες** της σχέσης καταχωρισμένης συμβίωσης καθορίζονται βάσει του δικαίου που καλείται σε εφαρμογή από τον **κανονισμό (ΕΕ) 2016/1104 περί ζητημάτων περιουσιακών σχέσεων των καταχωρισμένων συντρόφων (EuPartVO)**, ο οποίος τέθηκε σε εφαρμογή στις 29.1.2019.

Η **λύση** σχέσης καταχωρισμένης συμβίωσης για λόγους πλην ελαττωμάτων της σύστασής της διέπεται από το δικαίο του κράτους στο οποίο οι καταχωρισμένοι σύντροφοι έχουν την κοινή συνήθη διαμονή τους κατά τον χρόνο της λύσης της σχέσης, ελλείψει δε τέτοιας, από το δικαίο του κράτους στο οποίο είχαν την τελευταία κοινή συνήθη διαμονή τους, εφόσον ένας από τους δύο την έχει διατηρήσει. Αν σύμφωνα με αυτό δεν μπορεί να εφαρμοστεί το δικαίο του κράτους διαμονής ή δεν μπορεί να λυθεί η σχέση καταχωρισμένης συμβίωσης για τους λόγους που προβάλλονται, εφαρμόζεται το κοινό δικαίο προσωπικής κατάστασης των καταχωρισμένων συντρόφων, ενώ, ελλείψει κοινού δικαίου προσωπικής κατάστασης, εφαρμόζεται το τελευταίο κοινό δικαίο προσωπικής κατάστασης, εφόσον αυτό εξακολουθεί να διέπει την προσωπική κατάσταση ενός από τους συντρόφους. Ειδάλλως, εφαρμόζεται το αυστριακό δικαίο αυτό συμβαίνει επίσης αν ούτε το δικαίο της προσωπικής κατάστασης δεν επιτρέπει τη λύση της σχέσης καταχωρισμένης συμβίωσης για τους λόγους που προβάλλονται.

3.5.3 Διαζύγιο και δικαστικός χωρισμός

Οι πτυχές του **διαζυγίου** που δεν ρυθμίζονται από τον κανονισμό Ρώμη III [κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1259/2010 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2010, για τη θέσπιση ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα του δικαίου που είναι εφαρμοστέο στο διαζύγιο και τον δικαστικό χωρισμό] (ΕΕ L 343 της 29.12.2010, σ. 10) (περιοριστικές συνέπειες του διαζυγίου) ρυθμίζονται, σύμφωνα με το άρθρο 20 του IPRG, από το δίκαιο που διέπει τις προσωπικές έννομες συνέπειες του γάμου. Εν προκειμένω, κρίσιμος είναι ο χρόνος του διαζυγίου, άρα η παραπομπή δεν είναι μεταβλητή.

Οι **περιοριστικές συνέπειες του γάμου** καθορίζονται βάσει του δικαίου που καλείται σε εφαρμογή από τον **κανονισμό (ΕΕ) 2016/1103 περί ζητημάτων περιουσιακών σχέσεων των συζύγων (EuGüVO)**, ο οποίος τέθηκε σε εφαρμογή στις 29.1.2019.

Ο **χωρισμός χωρίς λύση του γάμου** δεν είναι γνωστός στο αυστριακό δίκαιο. Στο μέτρο που δεν ρυθμίζεται από τον κανονισμό Ρώμη III, εφαρμοστέο θα ήταν, σύμφωνα με το άρθρο 1 του IPRG, το δίκαιο του κράτους με το οποίο υπάρχει ο στενότερος σύνδεσμος. Στη νομολογία ο στενότερος σύνδεσμος θα καθοριζόταν πιθανώς με αναλογική εφαρμογή του άρθρου 20 του IPRG.

3.5.4 Υποχρεώσεις διατροφής

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 4/2009 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2008, για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων και τη συνεργασία σε θέματα υποχρεώσεων διατροφής (ΕΕ L 7 της 10.1.2009, σ. 1) (κανονισμός της ΕΕ για τις υποχρεώσεις διατροφής) παραπέμπει για το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής στο Πρωτόκολλο της Χάγης της 23ης Νοεμβρίου 2007 σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής. Σύμφωνα με αυτό, εφαρμοστέο είναι καταρχήν το δίκαιο του κράτους στο οποίο ο δικαιούχος της διατροφής έχει τη συνήθη διαμονή του (συμπληρωμένο με ορισμένες διατάξεις προς την κατεύθυνση του *lex fori*, ειδικούς συνδέσμους, μία ρήτρα άμυνας κατά των απρόσμενων αξιώσεων και μια –πολύ περιοριστική– δυνατότητα επιλογής του εφαρμοστέου δικαίου).

3.6 Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων

Οι **περιοριστικές συνέπειες του γάμου** καθορίζονται βάσει του δικαίου που καλείται σε εφαρμογή από τον **κανονισμό (ΕΕ) 2016/1103 περί ζητημάτων περιουσιακών σχέσεων των συζύγων (EuGüVO)** (πρβλ. ανωτέρω).

3.7 Διαθήκες και κληρονομική διαδοχή

Η κληρονομική διαδοχή ρυθμίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 650/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2012, σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, την αποδοχή και εκτέλεση δημόσιων εγγράφων στον τομέα της κληρονομικής διαδοχής και την καθιέρωση ευρωπαϊκού κληρονομητρίου (ΕΕ L 201 της 27.7.2012, σ. 107). Για τις παλιές υποθέσεις ισχύει το άρθρο 28 του IPRG. Σύμφωνα με αυτό, εφαρμοστέο είναι το δίκαιο που διέπει την προσωπική κατάσταση του θανόντος κατά τον χρόνο του θανάτου του. Η ευθύνη για χρέη της κληρονομιάς και η απόκτηση της κληρονομιάς επίσης υπάγονταν καταρχήν στον εν λόγω κανόνα σύγκρουσης. Ωστόσο, αν κληρονομική διαδικασία διεξαγόταν στην Αυστρία, η απόκτηση της κληρονομιάς και η ευθύνη για τα χρέη της κληρονομιάς ρυθμιζόταν από το αυστριακό δίκαιο (άρθρο 28 παράγραφος 2 του IPRG).

3.8 Ακίνητη περιουσία

Η **κτήση και η απώλεια** εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί ενσώματων πραγμάτων, συμπεριλαμβανομένης της κατοχής, διέπονται από το δίκαιο του κράτους στο οποίο βρίσκονται τα πράγματα κατά την ολοκλήρωση των πραγματικών περιστατικών στα οποία βασίζεται η κτήση ή η απώλεια. Η νομική κατηγορία των πραγμάτων και το περιεχόμενο των δικαιωμάτων κρίνονται βάσει του δικαίου του κράτους στο οποίο βρίσκονται τα πράγματα (άρθρο 31 του IPRG). Στο πεδίο εφαρμογής του κανόνα παραπομπής υπάγονται ιδίως η κυριότητα, οι δουλειές (έγγεια βάρη), το δικαίωμα ενεχύρου, το δικαίωμα ανοικοδόμησης, η οριζόντια ιδιοκτησία, αλλά και δικαιώματα επίσχεσης που ισχύουν έναντι τρίτων ή η παρακράτηση της κυριότητας. Τα αποτελέσματα της μεταβίβασης της κυριότητας επίσης διέπονται από το δίκαιο αυτό.

Μεταγενέστερη μεταβολή της τοποθεσίας του πράγματος δεν προκαλεί μεταβολή του εφαρμοστέου δικαίου, διότι η κτήση του δικαιώματος αποτελεί πραγματικό περιστατικό που έχει ολοκληρωθεί.

Οι **συνέπειες** της κτήσης δικαιώματος ρυθμίζονται από το δίκαιο της εκάστοτε τοποθεσίας του πράγματος άρα, αυτός ο σύνδεσμος είναι μεταβλητός. Τα ζητήματα της έκτασης της νομικής προστασίας του κυρίου, του εάν και σε ποιον βαθμό ο δικαιούχος εμπράγματος δικαιώματος έχει εξουσία διάθεσής του, π. χ. του κατά πόσον μπορεί να πωληθεί χωρίς δικαστική παρέμβαση πράγμα που βαρύνεται με συμβατικό ενέχυρο, καθώς και άλλα συναφή ζητήματα διέπονται από το δίκαιο αυτό.

Για τα **μέσα μεταφοράς** υπάρχει ειδική ρύθμιση (άρθρο 33 του IPRG). Τα εμπράγματα δικαιώματα σε θαλάσσια και αεροπορικά οχήματα τα οποία είναι νηολογημένα σε μητρώο διέπονται από το δίκαιο του κράτους νηολόγησης για τα σιδηροδρομικά οχήματα, εφαρμοστέο είναι το δίκαιο του κράτους στο οποίο έχει την πραγματική έδρα της κεντρικής διοίκησής της η σιδηροδρομική επιχείρηση στη λειτουργία της οποίας χρησιμοποιούνται τα οχήματα. Για τα νόμιμα και τα αναγκαστικώς συσταθέντα δικαιώματα ενεχύρου ή τα νόμιμα δικαιώματα επίσχεσης για την εξασφάλιση απαιτήσεων για αποζημίωση για ζημιά που προκλήθηκε από όχημα ή για δαπάνες για όχημα, εφαρμοστέο είναι το δίκαιο του κράτους στο οποίο βρίσκονται τα πράγματα κατά τον χρόνο της ολοκλήρωσης των υποκείμενων πραγματικών περιστατικών.

Για τα **ακίνητα ενσώματα πράγματα** υπάρχει επίσης ειδική ρύθμιση: αν εμπράγματα δικαιώματα επί ακίνητων πραγμάτων εμπίπτουν επίσης στο πεδίο εφαρμογής άλλου κανόνα παραπομπής (π.χ. εκείνου για τις περιοριστικές συνέπειες του γάμου), υπερέχει η εμπραγματοδικαιική παραπομπή, δηλαδή ο σύνδεσμος με το δίκαιο του κράτους της τοποθεσίας του πράγματος.

Για τα **ασώματα πράγματα**, δεν υπάρχει κανόνας παραπομπής. Σύμφωνα με το άρθρο 1 του IPRG, θα διέπονταν από το εμπράγματο δίκαιο του κράτους με το οποίο υπάρχει ο στενότερος σύνδεσμος. Τα τιτλοποιημένα δικαιώματα διέπονται από το *lex cartae*. Το άρθρο 33α του IPRG, με το οποίο μεταφέρεται στην αυστριακή νομοθεσία (με ευρύτερο πεδίο εφαρμογής) το άρθρο 9 της οδηγίας 2002/47/ΕΚ για τις συμφωνίες παροχής χρηματοοικονομικής ασφάλειας, περιλαμβάνει ειδική ρύθμιση για τις ασφάλειες επί τίτλων σε λογιστική μορφή. Για τους τίτλους σε συστήματα διακανονισμού αξιογράφων ισχύουν οι ειδικές ρυθμίσεις των άρθρων 16 και 18 του νόμου σχετικά με το αμετάκλητο, με τον οποίο μεταφέρεται στην αυστριακή νομοθεσία η οδηγία 98/26/ΕΚ σχετικά με το αμετάκλητο του διακανονισμού.

3.9 Αφερεγγυότητα

Το διεθνές **πτωχευτικό δίκαιο** ρυθμίζεται στο έβδομο μέρος του πτωχευτικού κώδικα (*Insolvenzordnung* – IO). Σύμφωνα με το άρθρο 217 του IO, οι διατάξεις του εφαρμόζονται μόνο εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά στο διεθνές δίκαιο, ιδίως σε νομικές πράξεις των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και κυρίως στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 848/2015 περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας (*EuInsVO*). Ως προς το περιεχόμενό τους, οι ρυθμίσεις αντιστοιχούν σε μεγάλο βαθμό στις αντίστοιχες διατάξεις του κανονισμού της ΕΕ περί αφερεγγυότητας.

Όσον αφορά τις προϋποθέσεις για την έναρξη διαδικασίας αφερεγγυότητας και τις συνέπειες της διαδικασίας αφερεγγυότητας, εφαρμόζεται καταρχήν το δίκαιο του κράτους στο οποίο κινείται η διαδικασία. Ειδικότερα, τα άρθρα 221 έως 235 του IO περιέχουν κανόνες για τα εμπράγματα δικαιώματα τρίτων, τον συμψηφισμό, την παρακράτηση κυριότητας, τις συμβάσεις για ακίνητα, τις ρυθμιζόμενες αγορές, τις συμβάσεις εργασίας, τα αποτελέσματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας στα δικαιώματα που υπόκεινται σε καταχώριση, καθώς και για το δίκαιο που διέπει τις επιζήμιες πράξεις και την προστασία των αποκτώντων τρίτων, τα αποτελέσματα στις εκκρεμείς δικαστικές διαφορές, την εφαρμογή του δικαίου του τόπου όπου βρίσκεται το πράγμα για την άσκηση δικαιωμάτων κυριότητας ή άλλων δικαιωμάτων, τις συμφωνίες συμψηφισμού και ανανέωσης χρέους, τις συμφωνίες επαναγοράς, και τις πληρωμές μετά την έναρξη διαδικασίας αφερεγγυότητας.

Εφόσον οι κανόνες αυτοί αλληλεπικαλύπτονται με εκείνους του IPRG ή άλλων διατάξεων περί σύγκρουσης νόμων, υπερισχύουν οι ειδικότερες διατάξεις του πτωχευτικού κώδικα.

Τελευταία επικαιροποίηση: 04/11/2021

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.